

Vår saksbehandler
Jens Petter Hagen, tlf. 911 16 096

Vår dato
18.04.2016
Deres dato
26.02.2016

Vår referanse
16/751-4/FF - 008 JEHA
Deres referanse

Nærings- og fiskeridepartementet

Høring - Forslag om opphevelse av lov 13.06.1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven)

I august 2012 gjorde Fellesforbundet, i samarbeid med NHO Reiseliv, en henvendelse til daværende Nærings- og Handelsdepartementet med forslag om en gjennomgang av norsk serveringsnæring. I forbindelse med sine landsmøter, hhv i oktober 2011 og mai 2012, hadde både Fellesforbundet og NHO Reiseliv fattet sammenfallende vedtak om å be regjeringen om en gjennomgang av serveringsnæringen.

Utgangspunktet for henvendelsen var bla at serveringsnæringen ofte blir tillagt ulike sosiale, kulturpolitiske og regulatoriske målsetninger. Næringen er en viktig samfunnsaktør som har behov for og fortjener moderne rammebetingelser.

I brevet sa vi bla: «Vi mener oppmerksomhet rundt næringen er bra og vi vil også i fortsettelsen at man både politisk og administrativt skal ha et sterkt fokus på næringen. Imidlertid mener vi at det er tid for en helhetlig gjennomgang av næringen med mål å skape et rammeverk som kan være med å utvikle serveringsnæringen og gjøre den til en enda bedre næring og redusere antall useriøse aktører.»

Organisasjonens mål var altså å skape en ny og helhetlig næringspolitikk for serveringsnæringen. Resultatene av utredningen ble Damvadrapporten som kom i desember 2014 – mer enn to år etter vår henvendelse. Rapporten peker på flere interessante trekk ved næringen og viser på en god måte mange av de næringspolitiske utfordringer en næring som serveringsnæringen står over for. Den viste også at næringen har en betydelig størrelse både økonomisk og som sysselsetter.

En annen rapport som ble bestilt av Arbeids- og sosialdepartementet kom i januar 2014 og danner grunnlaget for Bransjeprogrammet for uteliv. FAFO rapporten om Arbeidsforholdene i utelivsbransjen beskriver en bransje med betydelige utfordringer. Den beskrev en tendens til tredeling mellom det hel svarte, det grå og det hvite markedet og tegnet et bilde av en næring i krise hvor de seriøse presses ut og kriminelle overtar.

For Fellesforbundet er summen av disse rapportene det som bør danne bakteppet grunnlag for hva som er viktig å gjøre med serveringsnæringen.

Det er riktig, som departementet skriver, at Damvadrapporten peker på serveringslovens utilstrekkelighet i løse oppgavene den var tenkt å løse. Men rapporten peker også på at det er mange lover med til dels forskjellig mål som setter rammer for næringen. Videre peker rapporten på manglende kompetanse, turnover, lav verdiskaping og svake økonomiske resultat.

Det er bred enighet blant aktørene i bransjen om at det er behov for en lov som regulerer næringen, og som bidrar til forenkling og klargjøring. Bransjeprogrammet for Uteliv har fremmet en rekke anbefalinger som hele den organiserte delen næringen stiller seg bak. Anbefalingene vil kunne bidra til en

Vår dato
18.04.2016

Vår referanse
16/751-4/FF - 008 JEHA

bedre næring og gjøre mange av de situasjoner utøverne føler som uforutsigbare bedre. Gjennom en helhetlig tilnærming til næringen kan seriositeten økes og kvaliteten bedres.

Bransjeprogrammet mener det er behov for et helhetlig regelverk for drift av serveringsvirksomhet, og at det helst bør være en felles lov som regulerer serveringsbransjen. I begrunnelsen skriver bransjeprogrammet bla: *Deltakerne i bransjeprogrammet mener det er et særlig behov for å sikre bedre samsvar mellom bestemmelsene i serveringsloven og alkoholloven, og at disse lovene er utformet slik at de gjør det enklere å følge både for virksomheter og for myndighetene som skal kontrollere at regelverket etterleves.*

Vi har merket oss at statsråden kan være interessert i en prosess slik Bransjeprogrammet skisserer og ser fram til videre arbeid med dette som mål.

Fellesforbundet er imot opphevelsen av Serveringsloven. Vi går i denne høringen derfor ikke inn på enkelthetene i departementets argumentasjon for å oppheve loven.

Vi tror ikke at en opphevelse av Serveringsloven alene vil gjøre noen forskjell i positiv forstand. At loven ikke har fungert etter hensikten er det lett å være enig i. At en lov som ikke fungerer etter hensikten skal avløses av ingen lov er det derimot ikke lett å forstå. Behovet for regulering av næringen er åpenbar. Å ta vekk de etableringshindrene som finnes er ikke løsningen. Vi er enige i at det er for lett å gå rundt reglene. Vi mener det er feil å fjerne reglene. Det må lages bedre regler. Vi vil også peke på at loven i for liten grad er blitt håndhevet etter intensjonen og at samhandlingen mellom kommunene er for svak. Vi viser her til et annet forslag fra Bransjeprogrammet om et bevillingsregister.

Det er ikke et mål for Fellesforbundet at alle som vil skal kunne starte restaurant. Det har egentlig vært situasjonen siden åttitallet når reglene ble liberalisert. Vi vil ha aktører som er faglig på høyde, som forstår hva det vil si å drive denne virksomheten og som forstår at man serverer varer som krever ekstra oppmerksomhet i et marked som kan være vanskelig å forholde seg til. Vi er derfor uenige i at etablererprøven er en unødvendig barriere for å kunne starte virksomhet. Heller er den i sin nåværende form for dårlig og har i for liten grad en utsilende effekt på hvem som bør kunne etablere seg i næringen. Vi mener det er riktig å definere serveringsnæringen som en risikonæring. FAFO rapporten og Damvadrapporten peker begge på problemene med svart arbeid og andre kriminelle forhold relatert til næringen. Dette forsvarer også en egen lov.

Vi mener dette, sammen med utspillet fra Bransjerådet for uteliv, viser at en ensidig fjerning av serveringsloven ikke er tilstrekkelig, men at det bør settes i gang et arbeid for å samordne lovene som er nevnt ovenfor. Vi ber derfor departementet legger bort forslaget om å oppheve Serveringsloven nå og i stedet sette i gang et arbeid med mål å samle relevante lovbestemmelser i en ny forbedret lov om serveringsnæringen.

Med vennlig hilsen
Fellesforbundet

Jeanette Iren Moen

(sign.)

Jens Petter Hagen

(sign.)

Dette brevet er elektronisk godkjent i Fellesforbundet og har derfor ingen signatur.

Til

Helse- og omsorgsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Arbeids- og sosialdepartementet

Innspill vedrørende samordning av regelverk

Fra Treparts bransjeprogram uteliv

Innledning

I Treparts bransjeprogram uteliv samarbeider partene i arbeidslivet og myndighetene om felles innsats for å fremme gode arbeidsforhold og seriøs virksomhet i denne bransjen, som omfatter ulike former for serveringsvirksomhet. Det er en rekke utfordringer i bransjen. Deltakerne i bransjeprogrammet er enige om at en viktig utfordring gjelder behovet for et mer samordnet regelverk for bransjen. Deltakerne i bransjeprogrammet har samlet seg om et felles innspill om utfordringen og hva som kan være mulige løsninger.

Utfordring

Treparts bransjeprogram i uteliv viser til at det i dag er en rekke ulike lover og myndighetsorganer som regulerer utelivsbransjen. Bransjeprogrammet ser et stort behov for å samordne regelverket. Det er av stor betydning for å gjøre det enklere å drive seriøst i bransjen og lettere for myndighetene å følge opp dem som bryter regelverket. Et mer samordnet regelverk vil gjøre det enklere å bekjempe arbeidslivskriminalitet ved at myndighetene får muligheter for bedre kontroll og oversikt, bl.a. ved at informasjon om virksomhetene i bransjen kan foreligge samlet et sted.

Fåfo har gjennomført en kartlegging av arbeidsforholdene i utelivsbransjen på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet (Fafo-rapport 2014:2). Et sentralt poeng i denne kartleggingen er forholdet mellom seriøse virksomheter som følger regelverket, de useriøse virksomhetene som opererer systematisk utenfor lover og regler og mellomkategorien, som opererer delvis innenfor og delvis utenfor lover og regler. Ulike konkurransevilkår, for eksempel ved at konkurrenter systematisk bryter regelverket, kan føre til at virksomheter som befinner seg i mellomkategorien beveger seg i mer useriøs retning. For å fremme en positiv utvikling i bransjen er det derfor viktig å identifisere tiltak som kan bevege særlig virksomhetene i denne mellomkategorien over i en mer seriøs retning.

Uteliv/serveringsbransjen reguleres av en rekke ulike lover, de mest sentrale er: Arbeidsmiljøloven (gjelder alle virksomheter), lovgivning på skatte- og avgiftsområdet (gjelder alle virksomheter), alkoholloven, matloven, serveringsloven m.v. Det er liten tvil om at det kan være en utfordring for virksomhetene i bransjen å følge de ulike lovene, og det kan også være en utfordring for dem som forvalter lovene å ha oversikt over de ulike bestemmelsene.

Alkoholloven, serveringsloven og matloven er viktige lover. Formålene er imidlertid ulike. Alkoholloven har som formål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense

forbruket av alkoholholdige drikkevarer. Serveringsloven er en rettighetslov som gir næringsdrivende rett til å drive serveringsvirksomhet hvis man oppfyller visse minstemål. Matloven regulerer all omsetning, tilberedning og oppbevaring av mat både i servering og andre steder hvor mat selges og oppbevares. Alle tre lovene har det til felles at de setter opp krav til virksomhetene. Tilsynene med etterlevelse av lovene er spredd på flere statlige etater og kommunene. I et eget vedlegg til dette innspillet er det utarbeidet en sammenstilling mellom serveringsloven og alkoholloven. Det er mange forskjeller mellom disse lovene. Det gjør det vanskeligere å skaffe seg oversikt over reguleringen av bransjen.

Behovet for bedre samordning av reglene, og tilsynet med reglene, er også tatt opp i en utredning om norsk serveringsnæring som er utført av Damvad Norge for Nærings- og fiskeridepartementet (fra utredningens kapittel 7 og 8):

Ulike departement har det overordnet ansvaret for de ulike lovene, samtidig som ulike tilsynsmyndigheter har ansvaret for å drive tilsyn og kontroll. En entydig tilbakemelding fra så vel virksomheter som bransjeorganisasjoner er knyttet behov for mer forutsigbarhet i lovtolkning og håndhevelse, samt mer koordinering mellom de ulike myndighetsorganer og tilsyn. Særlig ved innføring av nye lover og regler ser næringen behov for en tettere koordinering av nye og eksisterende regler. (...)

Mer dialog og veiledning i tilsynsaktivitetene kan bidra til å redusere antall overtredelser og samtidig øke kompetansen i næringen. Tettere koordinering mellom de ulike departement og tilsyn, særlig i forkant av nye reguleringer, kan også være effektivt i så måte.

Det arbeides med nye tiltak som er knyttet til enkelte av de lover og reguleringer som gjelder for bransjen, som for eksempel smilefjes-ordning i forbindelse med tilsyn fra Mattilsynet, gjennomføring av matinformasjonsforordningen og et prikktildelingssystem i forbindelse med brudd på alkoholloven. Dette er eksempler på at det arbeides separat med tiltak etter de enkelte lover uten samordning overfor bransjen.

Anbefaling

Treparts bransjeprogram uteliv mener det er behov for et regelverk knyttet til helheten som gjelder drift av serveringsvirksomhet, helst burde det være en felles lov som regulerer serveringsbransjen. Det bør også være et felles register som kan gi kommunene mulighet til å søke opp virksomheter og gjøre det lettere for tilsynsmyndighetene å følge opp bransjen. Videre bør det være et sentralt elektronisk søknadssystem som alle kommuner kan benytte og som automatisk kan innhente og utveksle nødvendige opplysninger fra forskjellige etater som er nødvendig for å behandle en søknad. Det bør også vurderes felles retningslinjer som sikrer bedre samordning mellom tilsynsorganene som har oppfølgingsoppgaver overfor bransjen og koordinering bl.a. gjennom felles tilsynsdatabase. Deltakerne i bransjeprogrammet mener det er et særlig behov for å sikre bedre samsvar mellom bestemmelsene i serveringsloven og alkoholloven, og at disse lovene er utformet slik at de gjør det enklere å følge både for virksomheter og for myndighetene som skal kontrollere at regelverket etterleves.

Oppfølging

Treparts bransjeprogram uteliv viser til at det er avtalt faste møter med statssekretæren i Arbeids- og sosialdepartementet. Bransjeprogrammet oppfordrer til at dette innspillet tas opp på det kommende

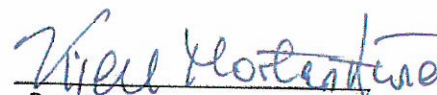
møtet med statssekretæren, og at også politisk ledelse i andre berørte departementer inviteres til en slik drøfting.

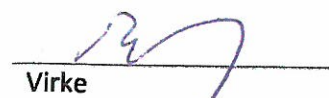
Oslo, 17.11.2015

Vennlig hilsen

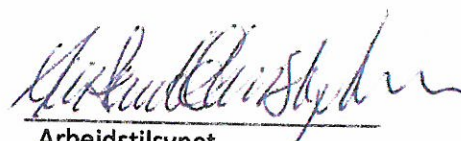

NHO Reiseliv
Jostein Hansen

Fellesforbundet
Jens Petter Hagen

Parat
Kjell Morten Aune

Virke
Tore Berg

KS
Siri Klevstrand

Arbeidstilsynet
Arve Semb Christophersen

Kopi: Statsministerens kontor

Vedlegg

1: Notat som beskriver forskjellene mellom alkoholloven og serveringsloven og som viser noen viktige områder det er behov for samordning og harmonisering

2: Krav og tilsyn som reiselivsnæringen forholder seg til per september 2014